

SAMEN IN ACTIE

voor Tytsjerksteradiel

gemeente | tytsjerksteradiel

w a o m
g r t h f n j
s b s e
g
e

RAADSPROGRAMMA 2022 - 2026

De gemeenteraad van Tytsjerksteradiel wil met dit raadsprogramma zijn eigen rol versterken. Het bevordert het dualisme en verbindt de fracties. Het geeft vorm aan een andere manier van samenwerken in de raad én tussen de raad en het college van burgemeester en wethouders. Uitgangspunt daarbij is dat er altijd gestreefd moet worden naar een zo breed mogelijk draagvlak in de raad. Daarnaast ziet de raad het raadsprogramma als een middel om een bijdrage te leveren aan het vergroten van het vertrouwen van de burger in de overheid.

In het raadsprogramma beschrijft de raad de onderwerpen waarover overeenstemming is bereikt waarbij op enkele onderdelen fracties een aantekening hebben opgenomen waarover geen overeenstemming kon worden bereikt. Op veel thema's gelden diverse beleidsplannen waarvoor vanuit de raad op dit moment geen noodzaak wordt gevoeld of belang wordt gezien om vooraf richting te geven door dit op te nemen in het raadsprogramma. Er is óf sprake van staand beleid waarbij de raad op dit moment geen noodzaak ziet voor actualisatie óf het proces en de inhoud wordt overgelaten aan het college. Het college voert uit, bereidt voor en komt waar nodig voor kaderstelling terug bij de raad via het bestaande besluitvormingsproces. Voor het overige neemt de raad hier de controlerende rol in.

Voor de onderstaande onderwerpen geldt dat er wel raadsbreed het belang en/of de noodzaak wordt gezien om als raad vooraf richting te geven en een opdracht voor het college te formuleren. De partijen hebben op hoofdlijnen overeenstemming over verschillende onderwerpen. Dit betekent niet dat er nu al overeenstemming is over details en de route waarmee de verschillende onderwerpen worden aangevlogen. Hierover is nog niet gesproken.

De raad beseft dat niet alles tegelijk kan en dat wat in het verleden is besloten doorgang vindt tenzij in dit raadsprogramma anders is afgesproken. Ook is niet duidelijk of alle afspraken (tijdig) uitvoerbaar zijn (zowel financieel als wat betreft (ambtelijke) capaciteit). Dat zal de komende tijd door verdere uitwerking moeten blijken. Mocht dat niet het geval zijn dan zullen de afspraken opnieuw worden besproken.

Het college zal het raadsprogramma betrekken bij het college uitvoeringsprogramma om uitwerking aan de opdracht van de raad te kunnen geven. Het raadsprogramma wordt jaarlijks geëvalueerd en opgenomen in de plannings- en termijnagenda van raad en college. Waar dat nodig is wordt het raadsprogramma bijgesteld. Daarom is dit de versie raadsprogramma 1.0 die ruimte geeft voor doorontwikkeling naar 2.0 etc.

Deze vorm van bestuurlijke vernieuwing (politiek opdrachtgeverschap) brengt ook een andere verantwoordelijkheid voor de raad met zich mee om mee te praten over de uitvoering. De raad richt daarom een klankbordgroep Raadsprogramma op waarin wordt nagedacht over het proces om te komen tot de oplossing van de verschillende vraagstukken die deze werkwijze met zich meebrengen.

Juli 2022

Namens alle raadsfracties,

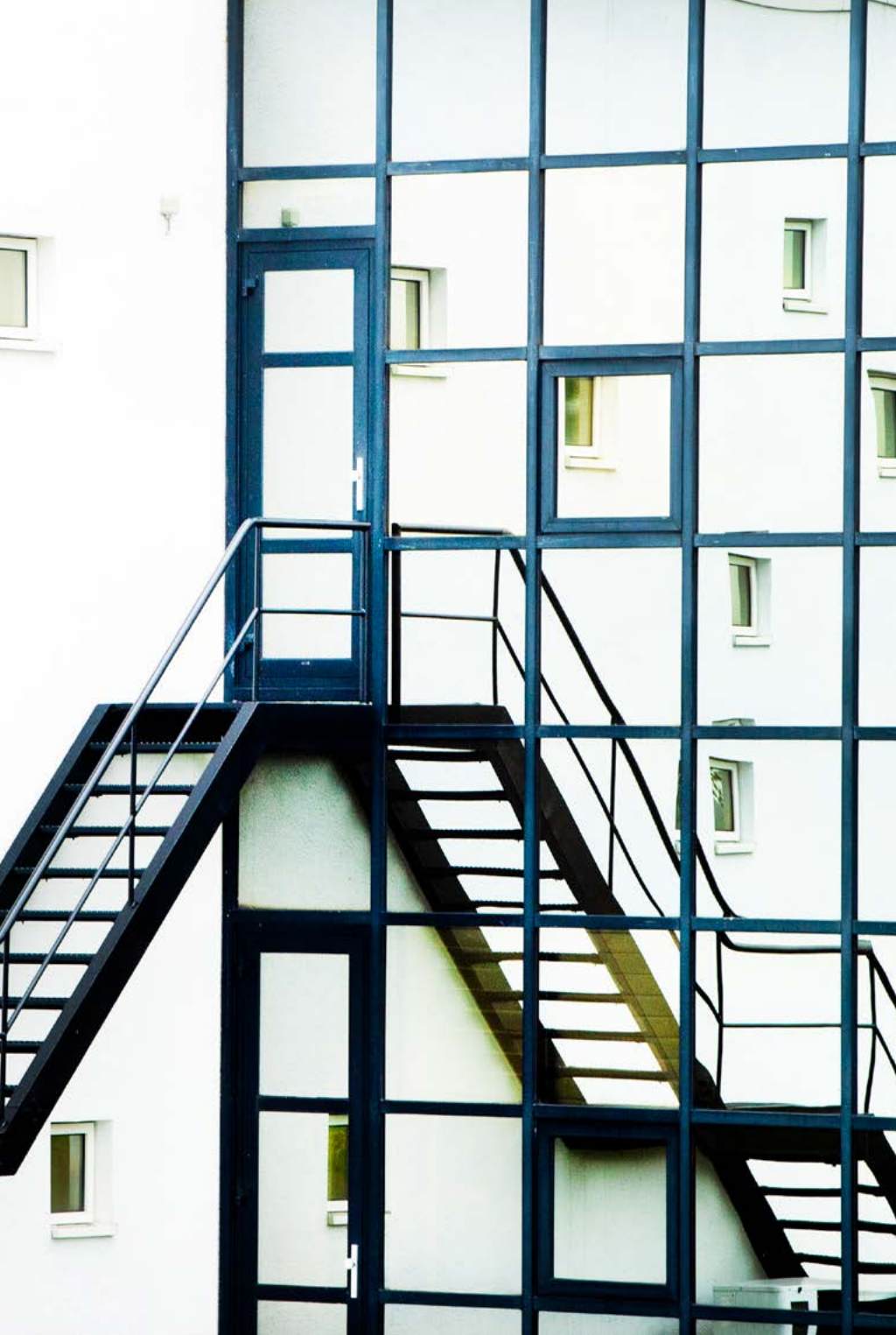
BESTUUR & ONDERSTEUNING

De raad vindt het van belang om aandacht te besteden aan het **verkleinen van de kloof tussen burgers en de gemeente**. De menselijke maat moet meer centraal komen te staan. Enerzijds wordt hierin het belang gezien van de kwaliteit van dienstverlening en anderzijds het belang van burgerparticipatie. Het college krijgt de opdracht om een startnotitie voor de klantbedieningsstrategie aan de raad voor te leggen waarin een nul-meting is opgenomen en aandacht wordt besteed aan het meten van vooruitgang. Daarnaast geeft de raad opdracht aan het college om een participatieverordening voor te bereiden voor behandeling in de raad.

Om de kloof tussen inwoners en de gemeente nog meer te verkleinen, vraagt de raad het college om aan de slag te gaan met bestuurlijke vernieuwing, met de nadruk op het **betrekken van jongeren bij de gemeente**. De raad vraagt het college om dit in een opiniërende vergadering verder met de raad te verdiepen. Als voorbeeld kan worden gedacht aan het organiseren van een dorpentop Tytsjerksteradiel.

BESTUUR & DIENSTVERLENING

Een belangrijk uitgangspunt voor de raad is dat er wordt uitgegaan van **vertrouwen in burgers** in plaats van het opleggen van regels

De raad vraagt het college om de **samenwerking en communicatie tussen inwoners/vrijwilligers en professionals te versterken en/of te verbeteren** en hier aandacht aan te besteden in de raadsvoorstellen.

Een belangrijk uitgangspunt voor de raad is dat er wordt uitgegaan van vertrouwen in burgers in plaats van het opleggen van regels. De raad geeft het college de opdracht om bij de actualisatie van de APV en de regels voor het omgevingsplan een afwegingskader op te stellen met als doel te **onderzoeken welke regels niet nodig zijn en kunnen worden afgeschaft**. De raad wil hier graag bij worden betrokken.

De raad vindt het belangrijk om **ruimte te bieden voor burgerinitiatieven** en wil het de inwoners van de gemeente zo gemakkelijk mogelijk maken om met initiatieven naar de gemeente te komen en dan duidelijkheid te geven over de (on)mogelijkheden. De raad geeft het college de opdracht het proces zoals dat is vastgelegd in het beleidsplan Overheidsparticipatie bij burgerinitiatieven (en de Verordening op het burgerinitiatief) zorgvuldig uit te voeren en duidelijker en begrijpelijker te communiceren naar inwoners.

De raad wil inzicht krijgen in de (on)mogelijkheden om **in het inkoop- en aanbestedingsbeleid meer ruimte te bieden voor lokale ondernemers**. Het college krijgt de opdracht de raad dit inzicht te bieden zodat de raad dit uiteindelijk opiniërend (richtinggevend) kan bespreken.

Bij de raad leeft zorg voor het personeel vanwege het ziekteverzuim en het verloop. De raad vindt het belangrijk dat de **tevredenheid van de medewerkers toeneemt en het ziekteverzuim daalt**. De raad geeft het college opdracht om met een actieplan te komen op welke wijze de medewerkersstevredenheid gaat stijgen en het ziekteverzuim gaat dalen. Dit plan wordt aan de raad voorgelegd.

Het is een ingewikkelde tijd en duidelijk is dat de gemeentelijke organisatie met veel uitstroom krijgt te maken. De raad vraagt het college daarom om aan de slag te gaan met het **Strategisch Personeelsplan**. Een belangrijk uitgangspunt daarbij is dat de medewerkers er moeten zijn voor de inwoners. Efficiency moet daarbij een onderdeel van het Strategisch Personeelsplan worden.

De raad spreekt het vertrouwen uit in de kennis en kunde van de eigen medewerkers. Het college krijgt de opdracht om daar zoveel mogelijk gebruik van te maken. Bij iedere startnotitie wil de raad **inzicht in of een onderwerp door de eigen medewerkers wordt opgepakt**. Als dat niet het geval is dan wil de raad graag een onderbouwing voor de keuze van externe inhuur. Als geen gebruik wordt gemaakt van een startnotitie dan hoort de raad de verantwoording hiervan graag achteraf.

FINANCIËN

De raad streeft naar een sluitende begroting en financieel evenwicht met daarbij een goede reservepositie. Het zijn complexe tijden dus de raad kiest ervoor om stevig aan het stuur te zitten.*

In de lijn van het bestaande beleid is het belangrijk voor de raad dat uitgegaan wordt van gemeentelijke heffingen die nooit meer dan kostendekkend kunnen zijn. Eventuele overschotten worden in toekomstige heffingen verrekend.

* Aantekening: De fracties van de VVD en BVNL vinden dat het uitgangspunt bij ieder begrotingsjaar een sluitende begroting dient te zijn. Geen "streven naar" maar simpelweg de uitgaven afstemmen op de inkomsten. Niet meer geld uitgeven dan er binnenkomt.

VERKEER, VERVOER EN WATERSTAAT

Het beheerplan wegen en conservering beweegbare bruggen en het gemeentelijke verkeers- en vervoersplan lopen in 2022 en 2023 af. De raad vindt het van belang dat de evaluatie hiervan wordt behandeld tijdens een raadsvergadering. Een belangrijk onderwerp is dat voorafgaand aan de nieuwe beleidsplannen inzichtelijk wordt gemaakt op welke wijze de raad sturing kan geven op de budgetten voor de verschillende soorten wegen (langzaam/snel verkeer). Het college krijgt de opdracht de evaluatie voor de raad voor te bereiden.

ECONOMIE

De raad wil ruimte bieden aan bedrijven. Op dit moment lijkt de ontwikkeling van bedrijventerreinen stil te staan. De raad vindt het van belang om hier kaderstellende uitspraken over te kunnen doen. Daarbij wordt ook de noodzaak van het onderwerp gevoeld. Het college krijgt de opdracht om in de tweede helft van 2022 met een startnotitie naar de raad te komen voor de ontwikkeling van een visie op bedrijventerreinen waardoor de raad in staat wordt gesteld richtinggevende keuzes te maken.

WERKEN & WONEN

De raad wil voor de gemeente meer uit de **regionale samenwerking** halen

De raad wil meer uit de regionale samenwerking binnen ANNO III en de Versnellingsagenda voor de gemeente halen. Het college krijgt de opdracht om de raad meer inzicht te verschaffen in de kansen van deze regionale samenwerking zodat daarna een actieplan aan de raad kan worden voorgelegd met als doel het beter benutten van de kansen van de regionale samenwerking voor de gemeente, voor zowel de ondernemers als in breder perspectief.

VOLKSHUISVESTING, RUIMTELIJKE ORDENING EN STEDELIJKE VERNIEUWING

De raad vindt het van belang dat er een **strategische visie** wordt voorbereid **over het gebruik van de ruimte**. Deze moet verder gaan dan de omgevingsvisie zoals die nu wordt opgesteld. Lopende zaken gaan uiteraard door. Bij deze visie is behoefte aan een visueel/geografisch overzicht van de hele gemeente. In de visie moet aandacht komen voor de uitdagingen vertaald naar de inrichting van de gemeente: waar brengen we functies onder en waar creëren we (al dan niet) ruimte voor? Het gaat om het zetten van een stip op de horizon, een lange termijnvisie. De ambitie is om deze visie in 2023 vast te stellen. Het college krijgt de opdracht hiervoor een startnotitie aan de raad voor te leggen. De raad zal hiervoor een klankbordgroep Visie benoemen.

De raad ervaart een knellend probleem voor betaalbare woningen voor de verschillende doelgroepen (waaronder ouderen/jongeren). Het college krijgt daarom de opdracht om op korte termijn met een **actie-/crisisplan Bouwen en Wonen** naar de raad te komen zodat de raad richting kan geven om deze problematiek op te lossen. Hierbij wordt het college gevraagd om inzicht te geven in de (on)balans tussen de beschikbaarheid van sociale huur- en koopwoningen, de behoefte daaraan én inzicht te geven in (mogelijke) wachtlijsten om zo breed mogelijk naar oplossingsrichtingen te kijken zoals tijdelijke woningen/herbestemming/alternatieve woonvormen/aanpassen regelgeving om meerdere huishoudens op hetzelfde adres toe te staan. Het is de ambitie van de raad dit binnen twee jaar te realiseren. Om dit doel te bereiken krijgt het college de ruimte om op **innovatieve manier** hier mee aan de slag te gaan, de raad daagt het college uit om deze experimenteerruimte optimaal te benutten.

VEILIGHEID

De raad wil het huidige beleid over vuurwerk in stand houden. Dit betekent dat er geen uitbreiding van het vuurwerkverbod komt.* Centrale vuurwerkshows worden aangemoedigd.

* Aantekening: de fractie van de ChristenUnie wil naast aanmoediging van centrale vuurwerkshows ook inzetten op het terugbrengen van individueel gebruik van consumentenvuurwerk.

ONDERWIJS

De raad vindt aandacht voor VMBO/MBO onderwijs in de gemeente belangrijk: er is behoefte aan vakmensen nu én in de toekomst. Daarbij is ook de relatie tussen vakonderwijs en bedrijfsleven van belang. Hoe kan de raad een rol spelen in meer en beter vakonderwijs? Daarbij is het belangrijk te weten waar voor de raad de (on)mogelijkheden liggen: hoe kan de gemeente mogelijkheden positief beïnvloeden om (dependances van) opleidingen te faciliteren? Wat zijn indicatoren voor onderwijsinstellingen om zich ergens te vestigen? Aan welke knoppen kan de gemeente draaien?

SAMENLEVING

Meedoen is niet voor iedereen vanzelfsprekend. De raad wil kansengelijkheid stimuleren

En aan welke opleiding is de meeste behoefte, nu en in de toekomst? Daarom geeft de raad aan het college de opdracht onderzoek te doen naar de **mogelijkheden het VMBO en MBO onderwijs** in de gemeente te **versterken** en daarbij ook te kijken naar vernieuwende vormen van onderwijs in samenwerking met het lokaal bedrijfsleven. Aan de hand van dit onderzoek wil de raad hierover verder in gesprek gaan.

De Nota Frysk taalbelied wurdt yn 2022 aktualisearre. Foarútrinnend op dizze aktualisaasje komt der earst in evaluaasje. De rie is grutsk op 'e Fryske taal en (plattelâns)kultuer, lykas skûtsjesilen, fierljeppen, carbidsjitten en doarpsfeesten, en hat omtinken hjirfoar. Dêrom is de opdracht oan it kolleezje om by de evaluaasje ynsjoch te jaan werom't guon saken út it taalbelied net útfierd binne en wer't de tûkelteammen sitte. Foar it kommen ta it nije taalbelied freget de rie ek om ynsjoch te jaan yn de wize wêrop it **stimulearjen fan de Fryske taal kombinearre** wurdt **mei de Fryske sporten en kultuer**.

Kansengelijkheid ervaart de raad als een zeer belangrijk en dringend onderwerp. Meedoen is niet voor iedereen vanzelfsprekend. De raad wil kansengelijkheid stimuleren.* Het is een onderwerp dat veelomvattend is en om een brede blik vraagt. Zo spelen o.a. onderwijs, cultuureducatie, sport, leefstijl en omgeving een rol, maar ook de aanwezigheid van een Multi Functionele Accommodatie, de kwaliteit van de leefomgeving en armoede. Er zijn mooie voorbeelden van onderwijsvormen in het buitenland die op dit onderwerp aansluiten, maar ook de nieuwe pilot 'Rijke Schooldag' is een waardevol voorbeeld.

Het college wordt gevraagd om te onderzoeken hoe via het onderwijs de kansengelijkheid gestimuleerd kan worden en daarbij te kijken naar 'best practises' of lopende pilots. Geef daarbij aan waar de (on)mogelijkheden liggen en wat nodig is om kansengelijkheid te stimuleren. Aan de hand van dit onderzoek wil de raad hierover verder in gesprek gaan.

* Aantekening: de fractie van de VVD vindt dat kansengelijkheid alleen voor kinderen gestimuleerd moet worden.

SPORT, CULTUUR EN RECREATIE

De raad vindt dat sporten en bewegen van belang zijn voor de gezondheid van de inwoners. De huidige Sport- en beweegvisie loopt tot en met 2023. Het is belangrijk dat een nieuwe visie op sport en bewegen goed aansluit op het gezondheidsbeleid en preventie: **de sport- en beweegvisie moet dienen aan het gezondheidsbeleid**. Daarbij is de focus op kinderen ook van belang: de raad vraagt het college een pilot met effectmeting te starten om het bewegen op scholen te intensiveren. Ook leven er in de raad zorgen over de gehandicapten sport. Door corona lijkt het er op dat binnen deze doelgroep nog niet alle sportactiviteiten weer zijn opgepakt. De raad geeft het college opdracht de effecten van corona voor de gehandicapten sport te onderzoeken en dit mee te nemen bij de nieuwe sport- en beweegvisie. Het college krijgt de opdracht voorgaande uitgangspunten te betrekken bij de voorbereiding van de nieuwe Sport- en beweegvisie.

Vanuit zowel het oogpunt van gezondheid, sporten en bewegen als recreatie heeft de raad de ambitie om de **natuurlijke zwemwaterplekken te verbeteren** en waar mogelijk uit te breiden. Als eerste stap krijgt het college de opdracht om te onderzoeken wat de huidige kwaliteit van het zwemwater is en wat de oorzaak is van een eventuele lage kwaliteit, zodat daarna onderzocht kan worden of en hoe deze kan worden verbeterd.

De raad wil de ontwikkeling van een **biodiversiteitsplan** koppelen aan de actualisering van het beleidsplan **openbaar groen**. Dit moet een integraal plan worden. De raad geeft het college de opdracht dit via een startnotitie aan de raad voor te leggen.

SOCIAAL DOMEIN

De raad is tevreden over de ingezette koers van het sociaal domein en kiest er voor deze koers voort te zetten.

Over het huidige beleidsplan Schulddienstverlening 2020-2024 is de raad tevreden. De tijden veranderen en duidelijk is dat er een nieuwe groep mensen is die in de problemen komt. Het is dus van belang om te investeren in preventie en communicatie maar ook in een snelle uitvoering voor die groep. De raad geeft het college de opdracht om te onderzoeken hoe die nieuwe groep bereikt kan worden, waarbij het van belang is dat er wordt gezocht naar een vorm waarbij de drempel zo laag mogelijk ligt. Daarbij vindt de raad het van belang dat er wordt samengewerkt met bestaande netwerken en dat ervaringsdeskundigen erbij worden betrokken.

De raad geeft het college de opdracht om de oriëntatie op de wonen-zorg visie in de ANNO-regio te betrekken bij het actie-/crisisplan Bouwen en Wonen.

De raad wil het inkomensafhankelijke WMO-tarief invoeren en vraagt het college dit uit te voeren.* De te verwachten besparing wordt uitsluitend besteed aan bestaand beleid binnen het Sociaal Domein.

* Aantekening: de fractie van de VVD wil geen inkomensafhankelijk WMO-tarief invoeren.

De gemeente haalt nog steeds niet de opgelegde doelen t.a.v. de BAB-banen o.b.v. de Participatiewet. De raad wil dat de gemeente zelf eerst het goede voorbeeld geeft en de eigen taakstelling haalt o.b.v. de Participatiewet. Daarnaast wil de raad dat het college onderzoek doet naar de basisbaan als aanvullend instrument en de resultaten van dit onderzoek voorlegt aan de raad.

VOLKSGEZONDHEID EN MILIEU

De energierekening stijgt, de energiearmoede neemt toe en het verduurzamen van woningen is duur. De raad wil daarom zoveel mogelijk actief inzetten op het helpen van inwoners bij het verduurzamen. De raad geeft het college de opdracht om met een actieplan Versnelling duurzaamheidsagenda naar de raad te komen. Daarin moet inzichtelijk worden gemaakt wat de verschillende doelgroepen zijn en welke maatregelen, passend bij de doelgroep, hiervoor nodig zijn.* Van belang is dat gekeken wordt naar 'best practices' en onderzocht wordt of aangesloten kan worden bij bestaande regelingen (bijv. Nationaal isolatieplan). Een belangrijk uitgangspunt is dat de rekening van de versnelling niet volledig bij de huurders en de kopers in het goedkopere segment wordt neergelegd. In het actieplan zal ook moeten worden onderzocht waar financiële mogelijkheden liggen om dit te voorkomen. De raad wil optimaal gebruik maken van alle beschikbare regelingen en geeft het college opdracht te verkennen of de gemeente kan aansluiten bij het Aanvalsplan Isoleren van de provinsje Fryslân en/of het Nationaal Isolatieprogramma van de Rijksoverheid en met deze verkenning naar de raad te komen. Een belangrijk uitgangspunt hierbij is dat er geen dubbel (beleids-)werk wordt gedaan. Het beschikbare budget gaat naar het isoleren zelf, niet naar beleidsplannen. Tenslotte vindt de raad het van belang om als gemeente het voorbeeld te zijn op het gebied van duurzaamheid door vaart te maken met de verduurzaming van gemeentelijke gebouwen. De raad spreekt uit geen ruimte te willen bieden aan nieuwe windturbineparken op landbouwgrond. Voor zonneparken zet de raad het bestaand beleid voort.

* Aantekening: de fractie van de PvdA/GL vindt dat hierbij moet worden onderzocht of maatregelen eventueel inkomensafhankelijk moeten worden gemaakt.

De agrarische sector is een waardevol onderdeel van onze gemeente. De raad vindt een evenwichtige verdeling tussen landbouw en biodiversiteit/natuur van belang. De stikstofproblematiek moet breed en integraal worden benaderd, niet alleen via de agrarische sector. De raad spreekt zich uit tegen de landelijke stikstofreductieplannen* in de huidige vorm** omdat daar de integraliteit ontbreekt.*** De raad wil dat het college zich inzet voor aandacht, waardering en ondersteuning voor de agrarische sector.

* Aantekening: de fractie BVNL vindt dat er geen stikstofprobleem is veroorzaakt door boeren en verwerpt daarom ieder beleid, zowel landelijk als provinciaal, dat hierop is gebaseerd.

** peildatum: 22 juni 2022

*** Aantekening: de fractie van de PvdA/GL kan zich niet vinden in deze zin.

